

Amadeu, no em toquis el pronom feble

Montserrat Roig

Amadeu, vaig compartir amb tu la fascinació pels cambrers al barri del Carme. No hi ha cambrers com a les nits valencianes. Tu me'ls mostraves com qui em mostra un vers de l'Ausiàs March. Érem cadells i teníem fogots. I també una mica pobres. Jo encara sóc una mica pobra però em diuen que tu, a la televisió que dirigeixes al País Valencià, assassines paraules i t'has fet ric. Ja no et deuen agradar els cambrers del barri del Carme, el millor que tenen València i la seva lluna.

Per a fer-te ric, una mica més alt, més *guapu* i molt més simpàtic, t'has carregat 543 paraules, 543 paraules que no poden ser pronunciades, al canal de televisió on tu ets l'amo, sota pena d'excomunió. El censor pot ser més *guapu* —encara que el poder acostuma de tornar lletges les persones—, però ja no pots tenir fogots. La llengua se't deu haver tornat tota petita, una boqueta de rosa de pitiminí.

Però has fet una cosa pitjor: te m'has carregat un pronom feble, tot ignorant que els pronoms febles són la nineta dels nostres ulls. El programa *Tria'n tres*, l'has convertit en *Tria tres*. Has fet caure l'*en*, l'has fet rodolar pels viaranys del no-sentit. Tant que els estimem, els pronoms febles. Si en desapareix un, ens toquen el voraviu. Durant segles, els francesos, els italians i els catalans hem matisat fins a tornar-nos primifilats gràcies al pronom feble. Hem estalviat la llargada de les paraules per arrodonir-ho tot en un *hi*, un *en*. I ens enteníem. Un *hi* o un *en* posats a temps era com afegir una goteta de mel al paladar.

Ara dius: el programa *Tria'n tres* s'ha de dir *Tria tres*. Si dius *Tria tres*, ens falta un què, algun objecte ha volat, esborrat a l'ordinador. Si dius *Tria'n tres*, sé que m'estàs parlant d'algú, o alguna cosa, que existeix. I sé que existeixo, no estic penjada al buit. El pronom feble, Amadeu, és el tou de la cama de la Ben Plantada, el voraviu de Plaerdemavida, la barba de Pere Quart, Carles Riba passejant per Bierville, la Rodoreda escanyant una flor de magnolí, la Víctor Català amb papada i fent de senyoreta de casa bona, l'Ausiàs March perseguint un falcó. El pronom feble, Amadeu, exterioritza, o representa, un munt de significats. Tot un paisatge hi cap, dins un pronom feble. Què vols que hi fem.

Diu el valencià Andrés Estellés en un poema molt trist:

...Reportar, anar fent l'inventari, escarbant entre tot l'enderroc, entre les tristes coses l'edifici abatut; tossint, entre la pols; persistint tenaçment —un setrill, una taula, una ansa d'un pitxer, o bé el tros d'un espill—, agafant cada cosa tot i prenent-ne nota...

Feliç aquest «prenent-ne nota» del poeta! Perquè darrere hi ha un setrill, una taula, un tros d'un espill... Si no *en* prenguéss nota, tots aquests objectes se li esborrarien, i ell es quedaria només amb la tristesa del fill perdut. Ai, Amadeu, que eixut t'has tornat! Saps, queda't amb els calés, que jo me'n duc els pronoms febles i els cambrers. Encara hi ha una mica de lluna, a València. Si te'n peneixes, t'hi faré un racó.